

Geografická dílna I

Problémová metoda v geografickém vzdělávání

„Lépe se věc naučíme, když ji sami děláme,
než když jen posloucháme, nebo se jen díváme.“
(G. PETTY)

Vladimír Herber
Letní geografická škola – Brno 2015

Problémová metoda

- vyučovací metoda, respektive typ výuky, který začleňuje řešení problémů samotnými žáky jako prostředek jejich intelektového rozvoje.
- problémové vyučování chápeme z didaktického hlediska jako soubor takových činností, např. organizování problémových situací, formování problémů, poskytování nezbytné pomoci žákům při řešení problémů a při ověřování těchto řešení a konečně řízení procesu systematizace a upevňování takto získaných poznatků.

Základ metody

- v pojetí řešení problémů jako aktivní a samostatné činnosti vzdělávaného jedince
- žákům nejsou sdělovány „hotové“ vědomosti a fakta, ale jsou vedeni k tomu, aby se samostatně nebo s nepatrnou pomocí pedagoga snažili k novým poznatkům dospět vlastními uvažováními, pozorováními, měřeními, výpočtem, atd.

Kompetence k řešení problémů vymezená RVP pro gymnázia (RVP G 2007, str. 9):

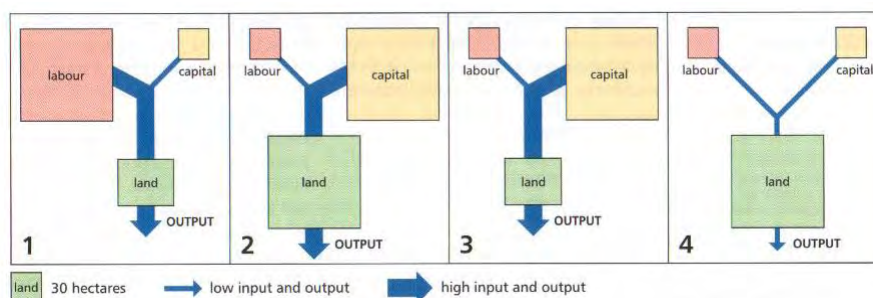
Žák:

- rozpozná problém, objasní jeho podstatu, rozčlení ho na části;
- vytváří hypotézy, navrhuje postupné kroky, zvažuje využití různých postupů při řešení problému nebo ověřování hypotézy;
- uplatňuje při řešení problémů vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti, kromě analytického a kritického myšlení využívá i myšlení tvořivé s použitím představivosti a intuice;
- kriticky interpretuje získané poznatky a zjištění a ověřuje je, pro své tvrzení nachází argumenty a důkazy, formuluje a obhájí podložené závěry;
- je otevřený k využití různých postupů při řešení problémů, nahlíží problém z různých stran;
- zvažuje možné klady a zápory jednotlivých variant řešení, včetně posouzení jejich rizik a důsledků.

Kličková (1989, str. 32-33) uvádí pět typů problémových úloh:

- **Black box – tzv. černá skříňka**
V zadání je vynechána jistá funkční část soustavy. Na základě uvedených parametrů a popsané funkce žák určuje, co je v černé skříňce skryto.
- **Úloha typu konfrontace**
Vyučující formuluje alespoň dvě stejně věrohodné teorie. Žáci provádějí rozbor a uspořádání faktů, usuzují na správnost teorie, vyslovují hypotézu o správnosti a snaží se ji dokázat.
- **Paradoxy a sofismy**
Žáci zdůvodňují zdánlivý rozpor mezi zákonem a běžným jevem nebo tvrzením. Odhalují obratnou manipulaci s fakty, kterou bylo způsobeno, že ze zcela logických předpokladů byl vyvozen evidentní nesmysl.
- **Úlohy samostatně sestavované**
Jsou zadány podrobné podmínky úkolu a žák samostatně formuluje problém.
- **Předvídaní výsledku experimentu**
Žák provádí myšlenkovou analýzu experimentu, analyzuje podmínky a snaží se formulovat závěry.

Zemědělské systémy 1

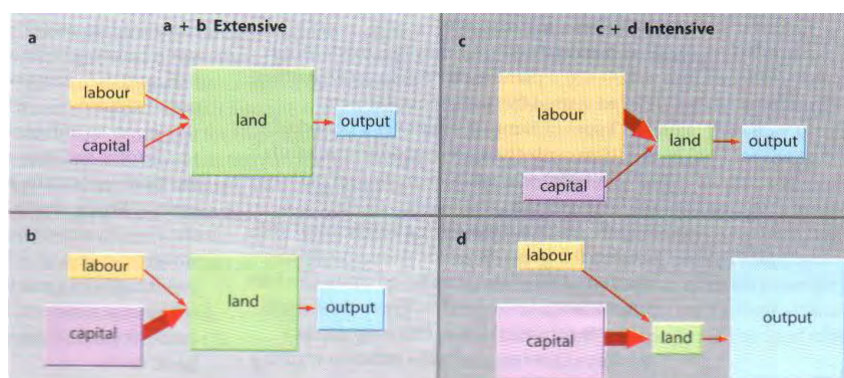
Keňa – nomádi

Kanada – farma

Anglie – květiny

Jáva - rýže

Zemědělské systémy 2

a – Amazonie
b – kanadské prémie

c – Ganžská nížina
d – Nizozemsko

Problémové úlohy z HG

- Demografická revoluce
- Staň se urbanistou
- Jak nasytit 9 miliard
- Hyundai Nošovice – případová studie
- Doprava

zdroj: Rýparová, A. (2015): Využití problémové metody v geografickém vzdělávání. Diplomová práce, PŘF MU Brno, 90 s. + CD-ROM

http://is.muni.cz/th/356484/prif_m/